

SAĞLIK MESLEK LİSESİ HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN SİGARA
İÇMEYE YÖNELİK TUTUMLARI**

Ayla BAYIK* İnci EREFE* Zühal BAHAR*
SüheylaALTUĞ ÖZSOY* Esin TÜRKİSTANLI*

ÖZET

Bu çalışmada Sağlık Meslek Lisesi hemşirelik öğrencilerinin (189) sigara içmeye yönelik tutumları incelendi.

Öğrencilerin % 78 .S'i 14-17 yaşadadır,% 13.2'sinin annesi,% 56.6'sının babası, % 26.9'unun kardeşi, % 46.l'inin yakın bir ve daha fazla arkadaşı sigara içmektedir. Öğrencilerin % 37.6'sı sigara içmeyi denediğini, % 10.1'i 6 ay ve daha fazla, % 12.2'si günde birden az olmak üzere sigara içtiğini belirtmiştir. Sigaranın zararlarına yönelik bilgi düzeyleri yüksek bulunmuştur. Öğrenciler % 77 - % 94 arasında değişik oranlarda 16 yaşından küçükler sigara satılmaması, 16 yaşından küçüklerin sigara içmemesi, kamu ulaşım araçlarında, hastanelerde, okul kantinleri ve yatakhanelerde sigara içilmemesi görüşündedirler. Sigara fiyatlarının arttırılması. reklamların yasaklanması ve diskotekle rde sigara içilmemesi göü ş ün e ilişkin katılımları ise % 34.9 - % 54.4 oranlardadaha düşük bulunmuştur. Hemşirelerin adolesan yaşta sigara alışkanlığının önlenmesine yönelik önerilerde bulunulmuştur.

* Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu
Bu çalışmada i V. Ulusal Hemşirelik İkon g r esi' n de sun u lm u ş tu r (15 - 17 K asını 19 95 .
Ankara)

8. Dünya Sigara ve Sağlık Konferansı'nda sigaradan arınmış bir dünya için alınacak çabaların aralarında okul programları ile gençlerde sigara içme alışkanlığının gelişiminin durdurulması ve özellikle genç hemşirelik öğrencilerinin hedef alınarak nikotin bağımlılığı olan hemşirelerin kurtarılmasının da kolay ve alıcı olacağı bildirilmektedir (1, 14).

AMAÇ

Bu çalışmada İzmir SSK Buca Sağlık Meslek Lisesi hemşirelik öğrencilerinin sigara içmeye yönelik tutumlarının belirlenmesi amaçlanmıştır.

GEREÇ VE YÖNTEM

Tanımlayıcı, analitik ve kesitsel türdeki bu çalışmanın verileri 1993 yılında SSK Buca Sağlık Meslek Lisesinde öğrenim gören tüm hemşirelik öğrencilerine (189) anket formu uygulanmıştır. Öğrencilerin anket formundaki sorularına nitel madde çekimsiz kalma -maları için ad soyadlarını belirtmeleri istenmiştir.

BULGULAR VE TARTIŞMA

1. Öğrencilerin Sosyodemografik Özellikleri

Araştırma kapsamına alınan 189 öğrencinin bazı sosyodemografik özellikleri Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1. Öğrencilerin Sosyodemografik Özelliklerine Göre Dağılımı.

Özellikler	Sayı	Yüzde
Yaş grubu		
14- 17	149	78.83
18 yaş +	40	21.17
Sınıf		
Birinci	46	24.33
İkinci	51	26.98
Üçüncü	43	22.75
Dördüncü	49	25.94

Tablo 2. Öğrencilerin Yakın Çevresindekilere Sigara İçme Davranışları

Davranışlar	Sayı	Yüzde
Annesinin sigara içme durumu		
İçen	25	13.21
İçmeyen	164	86.79
Babasının sigara içme durumu		
İçen	107	56.61
İçmeyen	82	43.39
En yakın 3 arkadaşı arasında sigara içme durumu		
Hiçbiri içmiyor	102	53.96
Birisi içiyor	24	12.96
İkisi içiyor	41	21.69
Üçü içiyor	22	11.66
Toplum	189	100.00

Tablo 2'de görüldüğü gibi öğrencilerin annelerinde belirlelen sigara içme oranı (% 13.21) Türkiye'de sigara içen kadın oranına göre (% 24.3) azdır. Öğrencilerin babalarında belirlelen sigara içme oranı da (% 56.61) Türkiye'de sigara içen erkeklere (% 62.8) göre yine azdır (21).

Lise öğrencileri üzerinde yürütülen değişik araştırmalara sigaraya başlama nedenleri arasında daha çok arkadaşın etkisi, özen, merak, büyüme hissi gibi diğer belirtilmiştir (2, 7).

Öğrencilerin ebeveynlerinde sigara içme yaygınlığı fazla olmasada, arkadaşları arasında yaklaşıklık ya da sigara içiyor olması, onların bu alışkanlığı geliştirmelerinde etkileyici bir diğer unsur olarak değerlendirilmiştir. Çünkü arkadaşları sigara içen ad olursa onların sigara içen arkadaşları olmalarına göre 17 kez daha fazla sigaraya başlama olasılığının olduğu görülmüştür (10). İlk sigaranın içilmesinde de arkadaş etkisinin % 75 olduğu belirtilmektedir (10).

3. Öğrencilerin Sigara İçme Davranışları

Tablo 3'de görüldüğü gibi öğrencilerin % 37.56'sı şimdiki kadar sigara içmeyi denediğini belirtmiştir. Günde en az bir tane olmak üzere, 6 ay ve daha uzun bir süre sigara içen öğrenci oranı % 10.05'dir. Halen günde birden fazla sigara içen öğrenci oranı % 12.16, günde birden fazla

öğrencilerin olmalarına bağlı olarak adoleşan yaşta yüklenmektedir. Hastaların sorumluluğunun etkisi olarak geleceği düşünülmüştür. Stresin adolesanlarda sigaraya kullanımını ve tüketimini arttırdığı da bilinmektedir. Öleyandan düşük sosyoekonomik düzey ailelerden gelen öğrencileri arasında sigaraya eğilimin daha fazla olduğu da gösterilmiştir (2, 3). Sigara içilen ortamlarda bulunma, gençlerin sigaraya içme davranışlarını arttırabileceği düşünülürse öğrencilerin % 32.8'inin boş zamanlarını kafeterya ve disko gibi eğlence yerlerinde geçirdiklerini belirtmek önemli. Bu grupta sigara içimini güdüleyici faktörler olarak değerlendirilmiştir.

4. Öğrencilerin Sigaranın Sağlığa Zararlarına Yönelik Bilgileri

Öğrencilerin %99.47'si sigaranın akciğer hastalığına, %91.00'ü kalp hastalıklarının oluşumuna, %79.89'u mide hastalıklarına, %89.43'ü dış çürüklerine, %78.30'u kilo kaybına, %82.56'sı erken doğum ve düşüklere yol açtığını bilmektedir. Sigaranın vücut ısısını arttırdığını ancak öğrencilerin %37.00'ü kalp atımını arttırdığını %55.04'ü farklandı. Öğrencilerin %97.35'i Sigaranın insan yaşamını kısalttığını, %92.59'u bağımlılık yaptığını konusunda bilinçlidir. Bu değerler öğrencilerin sigaranın sağlığa zararları konusunda oldukça bilgili ve bilinçli olduklarını göstermektedir.

Öğrencilerin %77.76'sı da kendilerini bu konuda yeterli bulmaktadır. Öğrencilerin konuya ilişkin bilgi düzeylerinin yüksek olması, kuşkusuz sağlık alanında öğrenim görmelerinden kaynaklanmaktadır. Ancak beklenen, bu bilgilerin davranışa dönüşmesi ve sigara içmemeleri olacaktır.

5. Öğrencilerin Sigara Satışı ve Toplu Yerlerde Sigara İçiminin İlişkin Görüşleri

Tablo 4. Sigaranın Satışı ve Toplu Yaşam Yerlerinde Sigara İçimlerine Yönelik Öğrencilerin Görüşleri

Görüşler	Sayı	Yüzde
16 yaşından küçükler sigara içmemelidir	169	89.42
16 yaşından küçüklere sigara satışı yasaklanmalıdır	147	77.77
Diskoteklerde sigara içilmemelidir	95	50.26
Taşıtlarda sigara içilmemelidir	174	92.06
Devlet kurumlarında sigara içilmemelidir	167	88.33
İlaştanelerle sigara içilmemelidir	178	94.17
Okulların kantinlerinde sigara içilmemelidir	148	78.30
Yatakhanelerde sigara içilmemelidir	163	86.24
Sigara reklamları yasaklanmalıdır	103	54.49
Sigara Hatları kaldırılmalıdır	66	34.92

- Okullarda öğretmenler öğrencilerin yanında asla sigara içmemeli,
- Sigara reklamları yazılı basın. radyo. televizyon ve elektronik medyada yasaklanmalı,
- Ülkemizde sigara vergileri artırılmalı, çocuklara ve gençlere sigara satış yasa ile la nımla nmış yaptırı mlar la engellenmeli. çocuklara ve gençlere koruyucu programlar uygulanmalı (24).
- Sigara içen le re sigarayı bırakabilmeleri konusunda cerasetlen-dirme ve yardım a ma cıyla sigarayı bıraktırma klinikleri oluş tu -rulmalı,
- Kapalı orta mlarda. kamu ulaşım araçlarında, hastanelerde sigara iç me yasaklanmalı,
- Sigara vergileri arttırılmalıdır (26).

SUMMARY

ATTITUDES OF STUDENT NURSEK TOWARDOS CIGARETTE SMOKING

A questionnaire survey of 189 student nurses was carried out in 1993 in order to investigate the attitudes toward cigarette smoking. 78.8 percent of students were found to be between 14-17 ages percentages a cigarette smoking having habits among the students. mothers, fathers. brothers and sisters and the friends were as follows respectively: 13.2. 56.6, 26.9, 46.1.

37.6 percent of students reported that they have tried to smoke at least for once, 10.1 percent reported that they have smoked more than six month duration. At the moment 20.6 percent of them were smoking more than one cigarette aday 12.2 percent were smoking less than one cigarette a day student nurses. knowledge regarding to the harmful effects of smoking was quite satisfactory. The percentages of supporters in the respondents for the following opinions . "Restriction of selling tobacco to children under 16 years old, restriction of smoking in public places, in public transport. hospitals, school canteens ban in sleeping rooms of boarding schools ," were found to be between 77-94. The percentages of supporters among the students for the following opinions "Bans on tobacco. restriction of smoking in discos were found to be lower as 34.9 - 54.4 Tobacco control measures and strategies were forwarded for anti-smoking programmes consequently.

14. Healey U. Education Authority. 1989. Toward a Smoke-Free Generation A Future Year Collaborative Program. London.
15. İnanç N. Yurt V. "Garda' d a alışan doktor ve hemşilerin sigara ime davranışın a il işkin zelliklerin celenmesi. il. Ulu sal Hem ři r eli k Kongresi Bil-diril eri kitabı 12- 14 Eylöl. 1990, İzmir.
16. Jason AL and others. Active enforcement of cigarette Control Laws in Ureplı revntion of cigarcıle Sules to Minor s. JAMA 266: 22. 199 1, 3 159 -3 16 1.
17. Kıya k M. Oagoğı u T. Li se ğrcn cil eri ar asın da sigara ku ll anım ı. 1st. Halk Sağlı ęı Bül t eni 11: 4. 1990 . 14- 17 . .
18. Onat Ü. Kei ren . evre Sağlı ęı Meslek Liselin de okuyan gen leri n sigara ime davranışlan . Sağlık ve Sosyal Yardım Vak fı dergisi. 3: 3. 1993. 36-40.
19. Özsoy SA. Öncel AS. EÜ l i em ři r eli k Yü k sek okulu ğrcn cil eri n i n sigara im e sık lı ęı ve sigara konu sun daki tu tum ları .
20. Pierce JP and others. Does Tobacco Advcrtising Target You ng Pcoplc to s tar t smok ing? JAMA 266: 22. 199 1. 3 154-3 158.
21. Pı l R Si gara llışkan lı k arı ve Sigaray la Mü cadel e Jkanı panyası Kam u oyu u l ra ř tırımı ası. Oca k 1988 .
22. Rigotu NA. Pash as CC No. Sin ok i ng Lows in Uı cUnı ted StaLes. JAMA 266: 22. 199 1. 3 162 -3 167 .
23. Romano PS. Bloom J. Symc Si . Smok ing Social Sı rpporl and Hassles in an Ur b an A fr ı can -Am en can Com m unı y. Am J Public Health 81: 1 1 . 199 1. 14 15. 142 1.
24. Sağlık İi n Sigara Alarm ı. Avrup a Topl ul uğu Ülk eler in de sigara reklam - ları nın tüm ü yle yasaklanm ası tek li fi. 1: 2. 1994. p: 43.
25. U lu soy M. Adole san ve gen  ad olesan dön em in de h em ři r eli k ğrcn cil eri ar asın da sigara im e ili şki n bil gi ve davranı şların sap tan m ası (Dok tora tezi). 1980 .
26. W ar n e r E K. A Ban on the pr om oti on of tobac co pro du cl s. Jm eri can Ca n ce r Soe iely. Pro fcs sional Ed u eati on Publi ca ti on. 1989.
27. WI 10 . Nu r s i ng a n d S i n o k i ng . Ri g h l i ng . Th e s t r e s s W o r d . No Tobacco day. 1993. He al Uı Serv ices: ou r win dow to a tobacco fr ee Worlcl. 1993 .
28. Tobacco Alci t J oı vary 1993 . p: 1.
29. Wor lcl No tobacco Day. Advisory k i t. l l ealUı scıv eces ou r win dow tu a tobacco fr ee world. 1993 .